

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій
Кафедра фінансів та банківської справи**

СИЛАБУС

**навчальної дисципліни «Інститути міжнародного страхового ринку»
на 2020 - 2021 навчальний рік**

курс та семестр вивчення: 3 курс, 6 семестр
освітня програма «Фінанси і кредит»

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

ступінь вищої освіти Бакалавр
бакалавр, магістр, доктор філософії

прізвище, ім'я та по-батькові НПП, який веде дану дисципліну, науковий ступінь і вчене звання, посада Прасолова Світлана Павлівна, к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи

контактний телефон, (0532) 50-91-71

електронна адреса (або персональний сайт) prasolova.s.p@gmail.com

Дні занять: *розклад навчальних занять за посиланням: <http://schedule.puet.edu.ua/>*

Консультації: <http://www.fin.puet.edu.ua/>

Сторінка дистанційного курсу: <https://el.puet.edu.ua/>.

Опис навчальної дисципліни

Мета	Формування у студентів системи знань з теорії та практики організації роботи інститутів міжнародного страхового ринку, сутності міжнародних страхових послуг та умов їх надання, особливостей страхування світових ризиків для забезпечення теоретичних основ та ознайомлення з методологією, концепціями, підходами і критеріями обґрунтування системи фінансово-економічних відносин на міжнародному страховому ринку
Тривалість	<i>5 кредитів ЄКТС / 150 годин (лекції 20 год., практичні заняття 40 год., самостійна робота 90 год.)</i>
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом
Система поточного та підсумкового	Поточний контроль: усне й письмове опитування, тестування, розв'язання комплексу практичних задач і проблемних ситуацій, економічні диктанти та розв'язання

контролю	задач, виконання завдань самостійної роботи: розрахункових завдань, захисту реферативно-розрахункових робіт, виконання поточної модульної роботи (один модуль). Підсумковий контроль: ПМК (залік)
Базові знання	Для вивчення даної дисципліни необхідні такі базові знання : категоріальний та понятійний апарат у страховій науці; економічну природу страхування, його функції, принципи, місце і роль у сучасних умовах розвитку економіки; особливості розвитку страхування; методологічні аспекти основи оцінки ризику та визначення страхової премії; особливості складових страхової премії та структуру страхового тарифу у різних видах страхування; знати тарифну політику страховика та організаційну структуру страхового ринку та його функції; особливості діяльності вітчизняних страхових компаній; особливості державного регулювання страхової діяльності в Україні; уміти : орієнтуватися в законодавчо-нормативних актах, що регулюють страхову діяльність; аналізувати сучасний стан страхування в Україні; обчислювати показник ринкової концентрації страхового ринку; визначати тенденції розвитку вітчизняного страхового ринку; формувати цілісне бачення організаційної структури страхового ринку; визначати бізнес-процеси у страхуванні та характеризувати їх; складати договір страхування; використовувати знання зі страхування для вирішення професійних завдань.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
Загальні компетентності	
ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем	ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<p>ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.</p>	<p>ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями</p> <p>СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури</p>

**Тематичний план навчальної дисципліни
(складається з 2 модулів)**

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1 «Теоретичні і практичні основи організації діяльності інститутів міжнародного страхового ринку»		
1. Міжнародний страховий ринок та його інститути	1. Відвідування лекції 2. Активна робота на 2 практичних заняттях 3. Розв'язання контрольних завдань та тестів за темою	Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття)
2. Страхові ринки провідних країн світу та їх інститути	1. Відвідування лекції 2. Активна робота на практичному занятті 3. Розв'язання контрольних завдань та тестів за темою	Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття)
3. Організаційно-правові аспекти діяльності інститутів міжнародного страхового ринку	1. Відвідування двох лекцій 2. Активна робота на двох практичних заняттях 3. Розв'язання тестів за темою і ситуаційних завдань	1. Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття) 2. Виконання та захист індивідуального теоретично-аналітичного завдання за темою

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
4. Фінансово-економічні основи діяльності інститутів міжнародного страхового ринку	1. Відвідування двох лекцій 2. Активна робота на трьох практичних заняттях 3. Розв'язання контрольних завдань та тестів за темою	1. Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття) 2. Виконання та захист індивідуального розрахунково-аналітичного завдання за темою
5. Проблеми, тенденції і перспективи розвитку інститутів міжнародного страхового ринку	1. Відвідування лекції 2. Активна робота на практичному занятті 3. Розв'язання контрольних завдань та тестів за темою 4. Виконання поточної модульної роботи (за 1 модулем)	1. Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття) 2. Виконання та захист індивідуального розрахунково-аналітичного завдання за темою
Модуль 2 «Основи діяльності інститутів міжнародного страхового ринку та форми їх взаємодії»		
6. Діяльність інститутів міжнародного страхового ринку з комерційного страхування	1. Відвідування двох лекцій 2. Активна робота на трьох практичних заняттях 3. Розв'язання ситуаційних завдань та тестів за темою	1. Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття) 2. Виконання та захист індивідуального розрахункового завдання за темою
7. Участь інститутів міжнародного страхового ринку у соціальному страхуванні	1. Відвідування лекції 2. Активна робота на двох практичних заняттях 3. Розв'язання контрольних завдань та тестів за темою	1. Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття) 2. Виконання та захист індивідуального розрахункового завдання за темою
8. Форми взаємодії інститутів міжнародного страхового ринку та ринку капіталу	1. Відвідування лекції 2. Активна робота на практичному занятті 3. Розв'язання контрольних завдань та тестів за темою	1. Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття) 2. Виконання та захист індивідуального розрахункового завдання за темою

Назва теми (лекції)	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
9. Банківсько-страхові групи як інститути міжнародного страхового ринку	1. Відвідування двох лекцій 2. Активна робота на двох практичних заняттях 3. Розв'язання контрольних завдань та тестів за темою 4. Виконання поточної модульної роботи (за 2 модулем)	1. Опрацювання матеріалу винесеного на самостійне вивчення (виконання домашнього завдання до практичного заняття) 2. Виконання та захист індивідуального розрахункового завдання за темою

Інформаційні джерела

Основні джерела:

1. Директива 98/78/ЄС Європейського Парламенту та Ради "Щодо додаткового нагляду за страховими компаніями в страховій групі" [Електронний ресурс]: Документ від 27.10.1998р. №994-292 / Верховна Рада України: [веб-сайт Верховної Ради України]. - Текст. дані. - Режим доступу: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994-292>- Назва з екрана.

2. Директива 2016/97/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про реалізацію страхових продуктів» [Електронний ресурс]: Документ від 20 січня 2016 року //Офіційний журнал Європейського союзу. - 2016. - №2.2. - Є. 19 - 65. – Текст. дані. - Режим доступу: <https://nfp.gov.ua>sektor>Директива 2016 97>- Назва з екрана.

3. Директива 2009/138 / ЄС - Директива про страхування та перестраховування (перероблена) (Платоспроможність II) [Електронний ресурс]: Документ від 17.12.2009 року. - Текст. дані. - Режим доступу: <https://service.betterregulation.com/document/15803Q>.- Назва з екрана.

4. Директива (91/674/ЄЕС) Європейського Парламенту та Ради «Про річну звітність і консолідовану звітність страхових підприємств» [Електронний ресурс]: Документ від 19 грудня 1991 року (зі змінами і доповненнями) на 20.08.2019 р. / Міністерство Юстиції України: [веб-сайт Міністерство Юстиції України]. - Текст, дані. - Режим доступу: <https://miniust.gov.ua/rn/str 45894> - Назва з екрана.

5. Директива (2005/68/ЄС) Європейського Парламенту та Ради «Про перестраховування» [Електронний ресурс]: Документ від 16 листопада 2005 року (зі змінами і доповненнями) на 20.08.2019 р. / Міністерство Юстиції України: [веб-сайт Міністерство Юстиції України]. - Текст, дані. - Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/rn/str 45894> - Назва з екрана.

6. Директива (2002/83/ЄС) Європейського Парламенту та Ради «Про страхування життя» [Електронний ресурс]: Документ від 5 листопада 2002 року (зі змінами і доповненнями) на 20.08.2019 р. / Міністерство Юстиції України: [веб-сайт Міністерство Юстиції України]. - Текст, дані. - Режим доступу: <https://minjust.gov.Ua/m/str 45894> - Назва з екрана.

7. Директива (98/29/ЄС) Європейського Парламенту та Ради «Про гармонізацію основних положень щодо страхування експортних кредитів за

трансакціями з середньостроковим та довгостроковим покриттям» [Електронний ресурс]: Документ від 7 травня 1998 року (зі змінами і доповненнями) на 20.08.2019 р. / Міністерство Юстиції України: [веб-сайт Міністерство Юстиції України]. - Текст, дані. - Режим доступу: https://minjust.gov.Ua/m/str_45894 - Назва з екрана.

8. Кузьмін О.Є. Міжнародні страхові послуги: Навчальний посібник / О.Є. Кузьмін, А.С. Завербний, Н.Л. Іващук. - Львів: Видавництво «Раср-7», 2009. - 444с.

9. Козьменко О. В. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації: монографія / Козьменко О. В., Козьменко С. М., Васильєва Т. А. та ін. - Суми : Університетська книга, 2011. - 388 с.

10. Машина Л.І. Міжнародне страхування: Навч. Посібник / Л.І. Машина. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 504 с.

11. Основні принципи, стандарти, керівництва та методологія оцінки страхування [Електронний ресурс]: Документ Міжнародної асоціація страхових наглядів (МАСН) 1 жовтня 2011 року (зі змінами і доповненнями) на 20.08.2019 р. / Міністерство Юстиції України: [веб-сайт Міністерство Юстиції України]. - Текст, дані. - Режим доступу: https://minjust.gov.Ua/m/str_45894 - Назва з екрана.

12. Офіційний веб-сайт Європейської організації страхування та пенсійного забезпечення (ЕЮРА) [Електронний ресурс]. - Текст, дані. - Режим доступу: <https://eiopa.europa.eu>. - Назва з екрану.

13. Офіційний веб-сайт Міжнародної асоціації страхових наглядів (IAIS) [Електронний ресурс]. - Текст, дані. - Режим доступу: <https://www.iaisweb.org/home>. - Назва з екрану.

14. Офіційний веб-сайт Міжнародного інституту страхової інформації [Електронний ресурс]. - Текст, дані. - Режим доступу: <https://www.iii.org>. - Назва з екрану.

15. Прасолова С. П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник + навчальний тренінг / В. В. Карцева, С. П. Прасолова. – Київ:, «SBA-Print», 2020. – 568 с.

16. Experimental financial statistics for insurance using Solvency II regulatory data - enhanced financial accounts (UK flow of funds) [Електронний ресурс]: станом на 20.08.2019р.: [веб-сайт Office for National Statistics]. - Текст, дані. - Режим доступу: <https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/uksectoraccounts/articles/experimentalfinancialstatisticsforinsuranceusin>. - Назва з екрану.

17. QIS5 Technical Specifications, [Електронний ресурс]: станом на 05.07.2012 / CEIOPS. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/qis5/technical_specifications_en.pdf. - Назва з екрану.

Додаткові джерела:

18. Белозёров, С. А. Регулирование страховой деятельности: учебник и практикум для бакалаврата и магистратуры / Ж. В. Писаренко, Н. П. Кузнецова ; под редакцией С. А. Белозерова. — Москва: Издательство Юрайт, 2017. — 437 с.

19. Внукова Н.М. Страхування: теорія і практика: Навч. Посібник / За

загальною редакцією д.е.н., проф. Н.М. Внукової. - 2-ге видання, перероблене та доповнене. - Харків: Бурун Книга, 2009. - 656 с.

20. Говорушко Т. А. Страхові послуги. Підручник/ Т.А. Говорушко. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 376 с.

21. Журавльова Т.О. Страхування: навч. посіб. / Т.О. Журавльова, М.А. Дем'янчук, 2017. – Одеса: ОНУ. - 296с.

22. Євроінтеграційні аспекти розвитку ринків фінансових послуг: монографія / Н. М. Внукова, Р. Пукала, В. А. Смоляк [та ін.]; за заг. д-ра. екон. наук, професора Н. М. Внукової та канд. екон. наук Р. Пукала. - Харків: Ексклюзив, 2018. - 178 с.

23. Организация страхового дела: учебник и практикум для среднего профессионального образования / И. П. Хоминич [и др.]; под редакцией И. П. Хоминич, Е. В. Дик.. — Москва: Издательство Юрайт, 2018. — 230 с.

24. Правове регулювання страхової діяльності: навч. посіб. / О.П. Гетманець, О.М. Шуміло, Т.В. Колеснік та ін. ; за ред. О.П. Гетманець, О.М. Шуміла. - К.: Хай-Тек Прес, 2014. - 400 с.

25. Світлична О.С. Управління фінансами страхових організацій: Навч. пос. / О.С. Світлична, Н.М. Сташкевич- Одеса: Атлант, 2015 - 258 с.

26. Страхування: Практикум: Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп., Рекомендовано МОН / За ред. В.Д. Базилевича. — К.: Знання, 2011. — 607 с.

27. Теория и практика страхования. Учебное пособие / Под общей ред д.э.н., проф. К.Е. Турбиной. - М.: Анкил, 2003. - 704 с.

28. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика : монографія / Н. В. Ткаченко ; Нац. банк України, Ун-т банк, справи. — Черкаси : Черкас. ЦНТЕІ, 2009. — 570 с.

29. Фінанси страхових компаній. Навчальний посібник / Н.Г. Нагайчук, О.О. Гончаренко. - К.: УБС НБУ, 2010. - 585 с.

30. Шірінян Л.В. Фінансова стійкість страхових компаній та шляхи її забезпечення/ Л.В. Шірінян // Монографія / / Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. - Харків, 2007. - 225 с.

31. Calibration of the Premium and Reserve Risk Factors in the Standard Formula of Solvency II: Report of the Joint Working Group on Non-Life and Health NSLT Calibration, 12.12.2011 / ЕЮРА [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://eiopa.europa.eu/fileadmin/txdam/files/Press-Room/releases/EIOP_A-11-163-A-Report_JWG_on_NL_and_Health_non-SLT_Calibration.pdf- Назва з екрану.

32. Solvency II assumptions for increasing the international competitiveness of EU insurance industry / V. Peleckiene, K. Peleckis // Elsevier Ltd. - 2014. - №110. – P. 822 - 823. - <file:///C:/Users/Downloads/1-s2.0-S1877042813055675-main.pdf>. - Назва з екрану.

33. Офіційний веб-сайт міжнародної страхової групи Royal & Sun Alliance (RSA)) [Електронний ресурс]. - Текст, дані. - Режим доступу:: <https://www.rsagroup.com>. - Назва з екрану.

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки вивчення навчальної дисципліни «Інститути міжнародного страхового ринку» передбачає:

1) виконання практичних завдань за окремими темами дисципліни з використанням автоматизації доступу до баз даних і знань, а також розв'язання конкретних професійних завдань. Практичні завдання зроблено у середовищі MS Office (MS Word, MS Excel, MS Access, MS PowerPoint), MS FrontPage, VBA, що прості у використанні, мають зручний інтерфейс користувача. Результати виводяться на екран монітору, у разі необхідності - на принтер у вигляді тексту, таблиць тощо.

2) здійснення тестового контролю знань студентів за допомогою програмного засобу «OpenTest 2.0». Тестування проводиться під час проведення занять (поточний контроль) і під час підсумкового контролю знань.

Політика вивчення навчальної дисципліни «Інститути міжнародного страхового ринку» та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (85% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модуля відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та поточних тестів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в режимі он-лайн.

Політика зарахування результатів неформальної освіти: посилання на Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти на сайті університету закладка «Публічна інформація» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_proporyadok_zarahuvannya_rezultativ_neformalnoyi_osvity_2020.pdf).

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни «Інститути міжнародного страхового ринку» розраховується через поточне оцінювання (відповідно до робочої програми навчальної дисципліни):

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): Відвідування занять (0,33x5=1,65 бали); захист домашнього завдання (1x5 = 5 балів); обговорення матеріалу практичних	54

занять (0,8 x 5 ≈ 4 бали); виконання навчальних завдань (2 x 5 = 10 балів); доповіді з рефератами та їх обговорення (3 бали); тестування (2,0 x 5 = 10 балів); поточна модульна робота (20 балів)	
Модуль 2 (теми 6-9): Відвідування занять (0,33x4=1,32 бали); захист домашнього завдання (1x4 = 4 бали); обговорення матеріалу практичних занять (0,8 x 4 ≈ 3 бали); виконання навчальних завдань (2 x 4 = 8 балів); доповіді з рефератами та їх обговорення (2 бали); тестування (2,0 x 4 = 8 балів); поточна модульна робота (20 балів)	46
Разом	100

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни